

Frågor och svar 2024

Nedan kommer vi att försöka sammanställa frågor och svar som inkommit till Polismyndigheten.

Polisens säkerhetszoner vad gäller för ordningsvakter (PL 22 a – f §§)

Riksdagen har fattat beslut att införa bestämmelser om säkerhetszoner från den 25 april 2024. Det innebär att polisen får rätt att i vissa områden genomföra kroppsvisitation och husrannsakan i fordon utan att det finns brottsmisstankar riktade mot en person. Detta får inte utföras av ordningsvakter.

I polislagen (1984:387) (PL) finns bestämmelser som särskilda befogenheter i en säkerhetszon, se 22 a – 22 f §§ PL. Ordningsvakter har inte tilldelats dessa befogenheter. Ordningsvakter har inte heller tilldelats befogenheter att assistera vid kroppsvisitation/genomsökning enligt dessa bestämmelser.

[Frågor och svar om säkerhetszoner.](#) Polisen.se

Vad betyder det att ordningsvakten enligt den nya lagen får användas för att medverka till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller främja trygghet?

Ordningsvakter ska kunna hjälpa Polismyndigheten i uppdraget att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att i övrigt tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp. För att förtydliga detta ändras ordningsvaktens uppdrag i den nya lagen. Förändringen innebär dock inte att ordningsvakter ska användas för uppgifter som kräver polisiär kompetens.

Ordningsvakter ges en större roll i det trygghetsfrämjande och brotts-förebyggande arbetet. Genom sin närvaro på platser där allmänheten vistas kan de medverka till att tryggheten ökar. Deras närvaro kan medföra att brott förebyggs och motverkas på flera sätt. De kan exempelvis ingripa i ett tidigt skede vid ordningsstörningar eller rapportera händelser och iakttagelser till Polismyndigheten.

Är ordningsvakter skyldiga att göra en orosanmälan enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL 14)?

Till skillnad från poliser har ordningsvakter ingen skyldighet att göra orosanmälningar. Däremot har ordningsvakter en skyldighet att informera Polismyndigheten, som i sin tur

ska upprätta en anmälan till socialtjänsten.

Får en ordningsvakt maskera sig?

Nej, en ordningsvakt får inte maskera sig. Av bilaga 4 till FAP 670-1 framgår vad en ordningsvakt får bära för typ av uniform.

Det förekommer att ordningsvakter av arbetsmiljöskäl utrustas med brandskyddshuva av sina arbetsgivare när de arbetar på så kallade högriskmatcher, då det kan finnas risk för kontakt med brandfarliga föremål.

Brandskyddshuvorna ska dock bara användas tillsammans med hjälm.

Får ordningsvakter bära kroppskameror?

Ja, ordningsvakternas arbetsgivare kan utrusta dem med kroppskameror i syfte att säkerställa kvaliteten på uppdragen som ordningsvakterna utför och för att de ska dokumentera förloppet på händelser i tjänsten. Det är arbetsgivarens ansvar att lagring av uppgifter sker i enlighet med dataskyddsförordningen.

Kan en polis ge anvisning till ordningsvakter att utföra andra uppgifter än sådana som ordningsvakterna är anlitade för?

En ordningsvakt är skyldig att följa en polismans anvisningar. Det gäller dock inte om det är uppenbart att anvisningen inte angår tjänstgöring som ordningsvakt eller om den strider mot lag eller annan författning. I normala fall bör anvisningen inte gå utanför ordningsvaktens ordinarie uppdrag och geografiska verksamhetsområde.

I undantagsfall och när det är nödvändigt ur ett samhällsperspektiv kan det dock bli aktuellt för en ordningsvakt att utföra uppgifter som till viss del ligger utanför det egentliga uppdraget. Exempel på sådana situationer kan vara större olyckshändelser, terrordåd eller andra allvarliga händelser.

Kan en polis ge anvisningar till ordningsvakter att arbeta i ett annat tillståndsområde än där de tjänstgör, till exempel mobila ordningsvakter?

I undantagsfall kan en ordningsvakt få anvisning om att utföra uppgifter utanför sitt verksamhetsområde, t.ex. vid större olyckshändelser, terrordåd eller andra allvarliga

händelser. Även mobila ordningsvakter kommer omfattas av ett specifikt tillståndsområde som de som huvudregel inte bör röra sig utanför.

I tillståndet ska det framgå vilka uppgifter ordningsvakterna ska användas till. Står det att deras uppdrag är transport, innebär en anvisning från polisman om t.ex. fotpatrullering ett avsteg från ordningsvaktens ordinarie uppdrag. En sådan anvisning får alltså bara ske i undantagsfall.

Polisen kan med andra ord inte regelmässigt använda "andras" ordningsvakter till fotpatrullering i områden där polisen ser behov av ordningshållning. Då krävs det att myndigheten har anställda eller upphandlade ordningsvakter.

Har Polismyndigheten arbetsmiljöansvar över ordningsvakter som blir beordrade?

Nej, Polismyndigheten har inte något arbetsmiljöansvar för ordningsvakter. Däremot har Polismyndigheten ett skyddsansvar i de situationer ordningsvakter får polismans anvisning. Skyddsansvaret motsvarar i princip det som gäller för polisanställda med undantag för det långsiktiga ansvaret, såsom fortbildning och rehabilitering.

Kan en ordningsvakt ingripa utanför sitt tjänstgöringsområde?

Om ordningsvakten arbetar i en verksamhet, t.ex. en domstol, vid en krog med serveringstillstånd, offentlig tillställning eller allmän sammankomst får han eller hon agera mot ordningsstörningar som har en tydlig anknytning till och uppstår i anslutning till verksamheten.

Kan en enskild polisman fatta beslut att tillfälligt stänga av en ordningsvakt från tjänstgöring?

Ja, om ordinarie handläggning av ett avstängningsärende inte kan avvaktas, exempelvis om ordningsvakten gjort sig skyldig till brott, får en polisman besluta om avstängning (jämför fara i dröjsmål). Polismannen ska skyndsamt anmäla ett sådant beslut till Polismyndigheten. Om avstängningen inte redan har upphört, ska myndigheten omedelbart pröva om den ska bestå.

Tillstånd att använda ordningsvakter

Från och med den 1 januari 2024 krävs det som utgångspunkt tillstånd att använda ordningsvakter. I vissa fall krävs dock inte tillstånd:

- När rätten att använda ordningsvakter redan framgår av lag, d.v.s. vid säkerhetskontroller i domstol, vid offentliga sammanträden i kommuner och regioner, vid Sametingets offentliga sammanträden, på frivårdskontor, vid in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet och i domstol för att upprätthålla ordningen enligt 5 kap. 15 § rättegångsbalken.
- När användning av ordningsvakter redan har villkorats i beslut som gäller allmänna sammankomster, offentliga tillställningar eller serveringstillstånd. Om det inte finns något sådant villkor måste du ansöka om tillstånd för att använda ordningsvakter.

Ett tillstånd gäller i högst tre år.

Både enskilda och juridiska personer (t.ex. näringsidkare, kommuner, myndigheter och sjukhus) kan ansöka om tillstånd att få använda ordningsvakter.

Någon anlitar idag ordningsvakter som arbetar enligt LOV 2 §, d.v.s. på bad- och campingplatser, lokaler eller platser för idrott, friluftsliv, spel, lek, förströelse eller liknande som allmänheten har tillträde till. Behöver denne ansöka om tillstånd för att använda ordningsvakter på samma platser redan från 1 januari 2024?

Nej, personen behöver inte söka tillstånd att använda ordningsvakter på sådana platser redan från den 1 januari 2024. Ordningsvakter som är förordnade enligt 2 § den upphävda lagen får fortsätta att tjänstgöra på dessa platser till dess att deras förordnande löper ut, om det inte dessförinnan har återkallats. Den längsta tiden en ordningsvakt kan tjänstgöra på ett sådant område är den 31 december 2025.

Om ordningsvakter – som blivit förordnade enligt den nya lagen – ska tjänstgöra på samma platser krävs dock tillstånd för att de ska få tjänstgöra där. I takt med att fler ordningsvakter förordnas enligt nya lagen kommer det alltså finnas färre och färre ordningsvakter som får arbeta på dessa platser om de inte omfattas av ett tillstånd att använda ordningsvakter enligt den nya lagen. Det är därför bra om tillståndshavaren ansöker om tillstånd tidigt och inte avvaktar till slutet av 2025.

Någon anlitar idag ordningsvakter som arbetar i ett LOV 3-område. Behöver denne ansöka om tillstånd för att använda ordningsvakter i samma område redan från den 1 januari 2024?

Nej, personen behöver inte söka tillstånd att använda ordningsvakter på platsen redan från den 1 januari 2024. Ordningsvakter som är förordnade enligt 3 § den upphävda lagen får fortsätta att tjänstgöra på dessa platser till dess att deras förordnande löper ut, om det

inte dessförinnan har återkallats, eller till dess att giltighetstiden för det så kallade LOV 3-området löper ut. Den längsta tiden en enskild ordningsvakt kan tjänstgöra på ett område är den 31 december 2025 förutsatt att giltighetstiden för LOV 3-området inte löpt ut innan dess.

Om ordningsvakter – som blivit förordnande enligt den nya lagen – ska tjänstgöra på dessa platser krävs dock tillstånd för att de ska få tjänstgöra där. I takt med att fler ordningsvakter förordnas enligt nya lagen kommer det alltså finnas färre och färre ordningsvakter som får arbeta på dessa platser om de inte omfattas av ett tillstånd att använda ordningsvakter enligt den nya lagen. Det är därför bra om tillståndshavaren ansöker om tillstånd tidigt och inte avvaktar till slutet av 2025.

Vad händer med de så kallade LOV 3-områdena som finns idag?

Enligt den upphävda lagen ansökte den enskilde ordningsvakten om att bli förordnad för ett visst tjänstgöringsställe.

På polisen.se framgår beslutade LOV 3-områden och giltighetstiden för dessa. Dessa kan dock som längst gälla t.o.m. den 31 december 2025.

När giltighetstiden upphör måste den som vill anlita ordningsvakter ha ansökt om och beviljats ett tillstånd för att kunna använda ordningsvakter på området.

Källhänvisningar övriga frågor

[Frågor och svar om den nya lagen om ordningsvakter \(Polisen.se\)](#)